

TROSEČNÍK SIBIŘSKÝ

Světлана Glaserová

PLUS

Trosečník sibiřský

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.nakladatelstviplus.cz
www.albatrosmedia.cz

Světlana Glaserová

Trosečník sibiřský – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA a.s.

TROSEČNÍK SIBIŘSKÝ

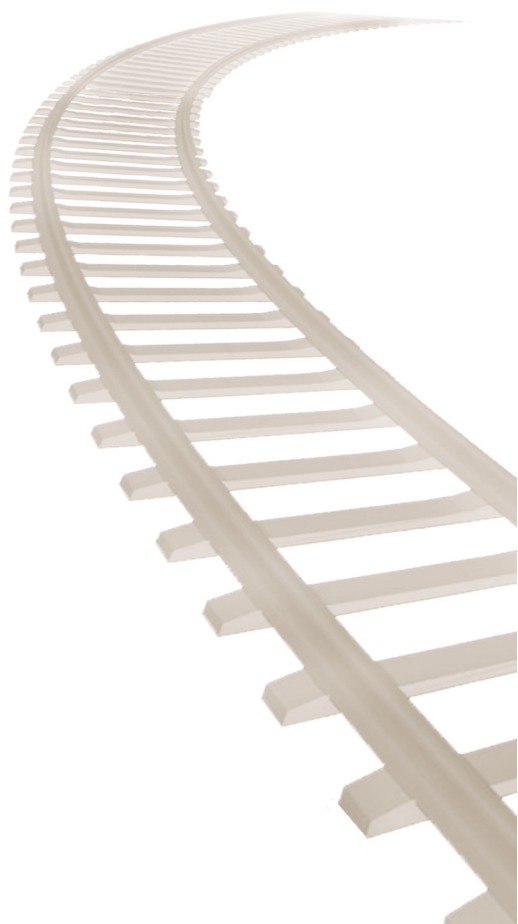
Světлана Glaserová

PLUS

© Světlana Glaserová, 2018

ISBN tištěné verze 978-80-259-0953-9

ISBN e-knihy 978-80-259-1022-1 (1. zveřejnění, 2018)

Pro příběhy obyčejných lidí semletých dějinami mám slabost...

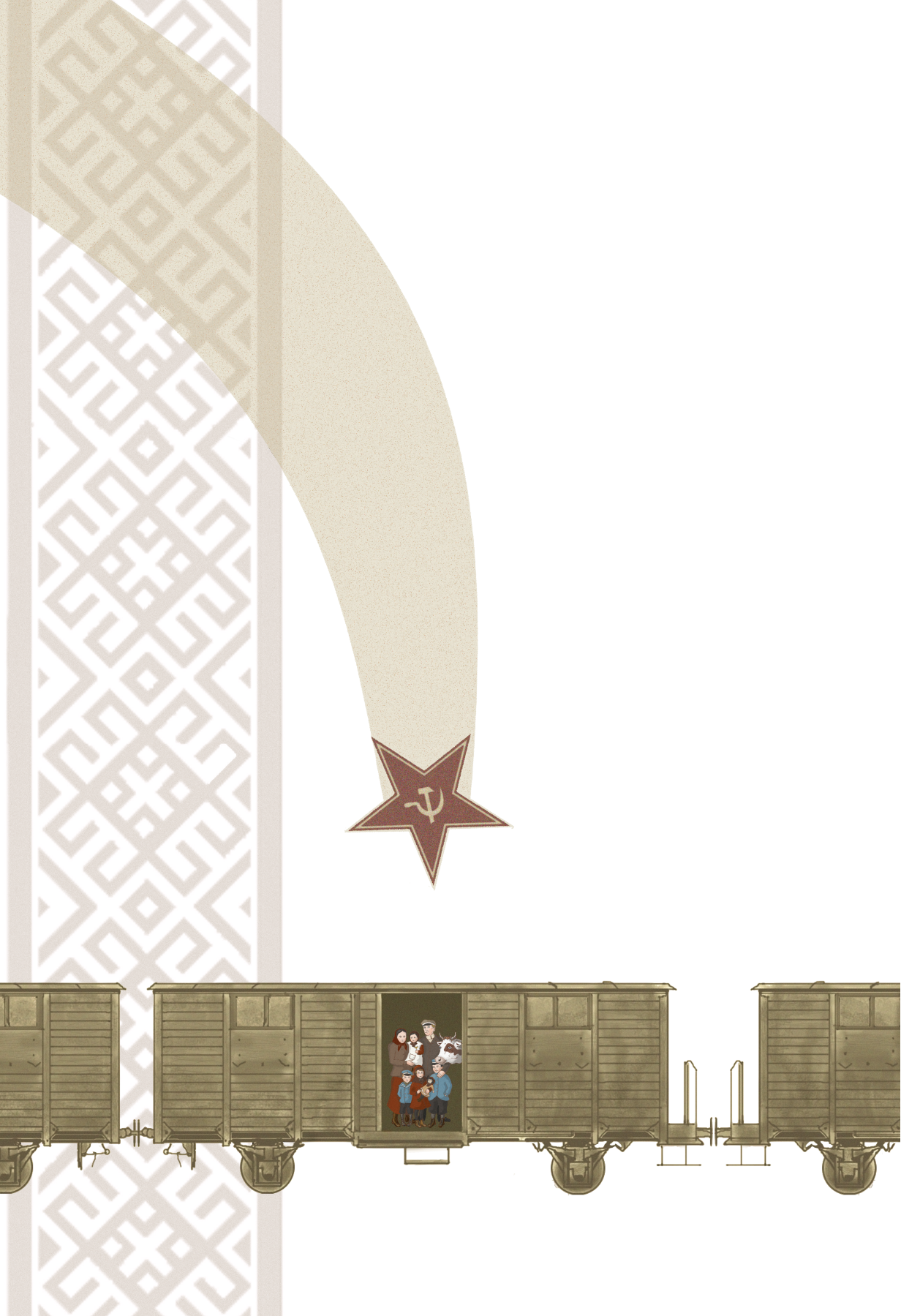
S paní Světlanou Glaserovou jsem se seznámila při práci na jejich předchozích dvou knihách. První (*Kdopak by se šmejdů bál*) se zabývala jejím bojem proti podvodným firmám, druhá (*Rusanda na větvi*) byl její vlastní životopis. Už v Rusandě čtenáře musel zaujmout tatínek paní Glaserové, napůl Čech, napůl Rus, rodák ze Sibíře s fascinujícími životními osudy a mnoha talenty. Tatínek chtěl svůj život popsat v pamětech, kterých však stihl vytvořit jen jeden díl, zachycující pouze prvních 15 let jeho života (1925–1940).

Knihá *Trosečník sibiřský* vznikla převyprávěním těchto pamětí. Co asi tak mohl nějaký kluk do svých patnácti let zažít? Neuvěřitelně mnoho. Doba byla bouřlivá, zvláště pokud se někdo narodil v Sovětském svazu jako syn kulaka, a neprestala být bouřlivá ani poté, co se části rodiny podařilo v roce 1938 dostat do Československa. Václav Klička navíc vždycky vypadal o dost starší, než skutečně byl, a možná i díky tomu neustálému stěhování tisíce kilometrů po celé dětství, ani v pozdějších letech nikde moc dlouho nevydržel. A taky měl pěkně horkou krev a duši ruského básníka. Smrtící kombinace.

Pro mě je tato kniha naprosto strhujícím svědectvím, viděným očima malého chlapce, jehož doba a země, ve kterých žije, semílají. Je to svědectví plné dětského vnímání světa a klukovských her, ale současně taky svědectví o tom, jaké hrůzy lze považovat za samozřejmost. A taky svědectví o silných lidech a o dobrých lidech.

Mám pro příběhy obyčejných lidí semletých dějinami obrovskou slabost. A tenhle je o to cennější, že není vymyšlený, vždyť ho jeden kluk skutečně zažil.

Jana Jůzlová

Dědictví (prolog)

„Podívej, co jsem našel na půdě! Nechceš s tím zkusit něco udělat?“

Bratr Václav položil přede mě na stůl ohmatané desky s neuvěřitelně objemným spisem.

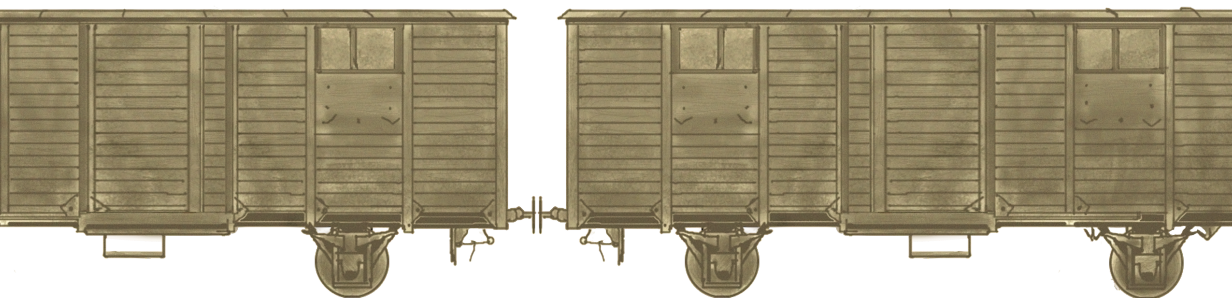
Luštím vybledlý nadpis, který poněkud pateticky hlásá:

Rusko, tys moje láska i prokletí – kniha 1.

Rozmáchlé písmo je mi tak důvěrně známé, že náhle až hmatatelně pocítím tátovu přítomnost. Přivoním k deskám... Zápach cigaret, kterým bývaly jeho rukopisy vždycky prosáklé, je sice velmi slabý, ale je stále zde, i po dvaceti letech.

Rozvážu černé tkaničky, které drží zažloutlé listy v deskách pohromadě, a zkusím číst. Hned na první pohled je mi ovšem jasné, že toto veledílo nebude stačit jen tak přepsat do elektronické podoby, ale že na něm budu muset ještě hodně zapracovat, pokud ho tedy budu chtít v budoucnu někde nabídnout. A to nejen kvůli tomu, že se táta vlastně nikdy pořádně nenaučil s českým jazykem zacházet, ale i samotný rozsah této autobiografie, tedy šest set třicet osm stran psaných na starém psacím stroji, by nejspíš každého soudného nakladatele musel v dnešní uspěchané době vyděsit.

Pro mne je to ovšem výzva a já ji přijímám a nořím se s chutí až po uši do tátova dětství.

Smečka

Záblesky slunce mezi rozeschlými prkny, vůně dřeva spolu s trochu dusivým zápachem zvířecí srsti, k tomu obrovský drsný psí jazyk, důkladně olizující můj obličej, a tiché pokníkávání teplých měkoučkových tvorečků všude kolem mě.

To je má první, ještě velmi mlhavá vzpomínka z hodně raného dětství. Slastný pocit pohody a bezpečí, který jsem okusil v tom zvířecím doupěti, když jsem se stal na jedno letní odpoledne součástí psí smečky, se ovšem vryl do mé paměti na celý život.

Má vlastní, tedy lidská smečka, měla ale na to, co je a co není pro lidské mládě bezpečné, dost odlišný názor.

Alma, kříženec vlka a západosibiřské lajky, v jejíž boudě jsem si poprvé uvědomil sám sebe, byla sice věrným a spolehlivým hlídačem, ale jinak měla povahu nesmlouvavou až tvrdou. Snad to bylo tím řetězem, kterým byla na doživotí připoutána k prostoru, jež měla střežit. Každopádně poté, co přivedla na svět šest roztomilých štěňátek, nepouštěla do své blízkosti už dokonce ani své pány, tedy mou matku a otce.

Jediná děvečka Moťa, která Almě nosila žrádlo a během krmení si s ní pokaždé o čemsi tiše rozprávěla, se směla k tomu nevypočitatelnému zvířeti bez úhony přiblížit.

Nikdy se už nikdo nedozví, či to tehdy byla vina, že jsem se ocitl v takovém „smrtném nebezpečí“. Maminka tvrdila otci, že musela nutně co nejrychleji došít blůzičku pro sousedku na svatbu její neteře, a tak předala péči o mne mému o pět let staršímu bratrovi Evženovi.

Ten si ale asi hodinu před tím nacpal břicho nezralými hruškami, takže mu opravdu nezbývalo, než urychleně předat velení naší tříleté sestřičce Aničce a utíkat na záchod.

Anička ovšem taky neměla času nazbyt, protože vzadu

na zahradě právě vařila pro své panenky oběd a já jsem jí při té činnosti nebyl asi moc k užítku.

Ta obrovská stinná zahrada plná květin, kam jsme si my děti chodívaly hrát za parných letních dnů, byla od předního prašného dvora, tedy od Almu střeženého území, oddělena zamčenými vrátky. Jediná cesta, kudy jsem se mohl dostat ze zahrady na dvůr, tak vedla skrze prostorný dům se dvěma schodišti, která jsem musel zdolat, ačkoli jsem ještě neuměl ani chodit.

Ale byl jsem asi poměrně šikovný a rychlý čtvernožec, protože než se Evžen vrátil a zjistil, že Anička svou povinnost chůvy zanedbala, stačil jsem prolézt prázdným domem, proplížit se nenápadně kolem pokoje, kde klapal mamčin šicí stroj, až na dvůr a schovat se v útulné psí boudě.

V první chvíli pochopitelně nikoho nenapadlo hledat mě v této skrýši. Evžen s Aničkou prošmejdili nejprve zahradu. Nakoukli pod všechny keře rybízu i malin. Pak prohledali všechny pokoje v domě a až teprve potom běželi s pláčem oznámit ztrátu sourozence mamince.

Maminka ihned odhodila svatební blůzku a běžela a znovu prohledávala celý dům i zahradu. Teprve pak si všimla, že dveře na přední dvůr nejsou dočerpány a první, co ji nebohou napadlo, byla nezakrytá studna.

„Prokristapána!“ Maminka se vrhla ke studni a začala volat do temné hlubiny.

„Slávku! Slávečku můj zlatý!“

Děti taky vyběhly na dvůr a Anička si najednou všimla:

„Mami! Mami! Co se to támhle bělá v Almině boudě? Není to Slávkova košilka?“

Alma, když slyšela rozruch na dvoře, přestala olizovat své adoptivní mládě a uvelebila se na sluníčku před vchodem do boudy, aby měla lepší přehled o případném nebezpečí, které by mohlo ohrozit její rodinku.

„Zatáhla ho k sobě, potvora. Jak ho ale dostat ven? Evžene, utíkej pro tátovu pušku! Musíme ji zastřelit, pokud je tedy

Sláveček vůbec ještě naživu.“ Maminka propukla v pláč a Evžen utíkal pro tátovu pušku.

„Je, je naživu, mami! Viděla jsem, jak se tam hýbe. Kdyby ho kousla, tak by plakal.“

„Máš pravdu, Aničko... Slávku! Slávečku! Pojď k mamince! Pojď, dostaneš cukrového kohoutka. Bože! Bože! Co si počneme?“

V té době probíhaly žně, a tak tatínek Josef, děvečka Moťa i čeledín Jáša byli na poli a maminka musela překerní situaci začít řešit sama.

Ani lákání na nejoblíbenější pamlsky, ani přemlouvání, ani strašení na mě ovšem nezabíralo. Možná, že jsem se ale jen unavil a v tom útulném pelišku usnul jako špalek.

Evžen přinesl pušku.

„Ta bestie ale leží zrovna před vchodem. Co když se netrefím a střelím Slávečka?“ strchovala se matka.

„Tak ho tam nech, mami, než přijde domů tatínek a Moťa, ta si s Almou určitě poradí,“ rozumoval bratr.

„Jak nech? Kdoví, co všechno se může stát, než přijedou! Vždyť tam do večera chudáček malý umře hladem a žízni.“

„Já myslím, maminko, že neumře! Může přece cucat mlíčko od Almy jako její štěňátko.“

„Kristepanebože! To ani nevyslovuj! Vždyť od toho psa zablěšenýho chytne nějakou infekci!“

Představa, že by její syn sál mléko od psa, byla pro mou matku zřejmě ještě nesnesitelnější, než kdyby mě ten pes býval rovnou rozsápal.

Pak ale zřejmě zakročila nějaká vyšší prozřetelnost, neboť ve chvíli, kdy už se situace zdála být naprosto bezvýchodnou, ozval se náhle za vraty dusot kopyt a do dvora se vrátila Moťa na Bleskovi.

„Hospodář zapomněl doma babku na kosu,“ hlásila udýchaně, sesedajíc z koně.

Vzápětí se ovšem zarazila a udiveně se zadívala na uplakany obličej hospodyně a na pušku v jejích rukou.

„Co se to tu děje, Antonie Konstantinovno?“

„Samo nebe nám tě poslalo, Motěnko!“

Pak už to prý šlo ráz na ráz. Moťa přinesla ze sklepa kus syrového masa, odlákala Almu do bezpečné vzdálenosti a já jsem byl ze spárů té „lidožravé bestie“ vysvobozen.

Předpokládám, že na závěr mě maminka určitě minimálně hodinu drhla v neckách, aby ze mě smyla všechnu tu psí nečistotu a všechny blechy a infekce, abych se mohl stát opět jejím voňavým lidským mládětem a právoplatným členem lidské smečky.

Pohroma

Můj otec Josef Klička byl dobrý hospodář. Byl dokonce tak dobrý hospodář, že zvěsti o tom „záračném českém přivandrovalci“ se brzy rozkřikly široko daleko po okolí a jeho moderním evropským metodám se k nám jezdili příučit chlapi z vesnic i mnoho verst vzdálených od Ireti.

Vztah k půdě zdědil tatínek zřejmě po svých českých předcích a taky jej nabyly zkušenostmi z rodného gruntu nedaleko Čáslavi, kde odmalinka spolu se svými devíti sourozenci pomáhal rodičům na poli i v chlévě. Jako nejstarší syn však opustil domov velmi záhy.

Hned poté, co vychodil gymnázium v Hradci Králové a dva roky hornické školy v Moravské Ostravě, byl povolán do rakousko-uherské armády a v roce 1914 odvelen na ruskou frontu.

V Rusku pak v roce 1916 spolu s tisíci jiných vojáků padl do zajetí a byl odeslán na Sibiř. Zde za Uralem se v roce 1917 seznámil se svou budoucí ženou, tedy mojí maminkou, a hned na jaře roku 1918 byla svatba. V západní Sibiři se pak rozhodl usadit natrvalo. Tedy alespoň si tehdy myslel, že je to natrvalo. Události těch let, kdy v Rusku vládl svou železnou rukou Stalin, nenechaly totiž nikoho z obyvatel té ohromné země dlouho pobývat v klidu, natož se někde usazovat.

Zpočátku to byly jen takové mlhavé zvěsti o tom, že někde tam daleko, možná na Ukrajině, vyhání bolševici hospodáře i s rodinami z jejich statků, a některé snad dokonce jako nepřátele sovětského lidu a kulaky posílají do pracovních táborů. Tyto zprávy šly ovšem „tichou poštou“, od ucha k uchu, takže kdoví, kolik je na nich vlastně pravdy? Znáte to, lidi si toho navymýšlí. . .

Poklidná, až lehce ospalá venkovská atmosféra, ve které jsem prožil první roky svého života spolu s rodiči a sourozenci, byla

ovšem jen takovým tím příslovečným klidem, který předchází bouři.

Jednoho večera na jaře roku 1929 vstoupil nejstarší, tehdy již osmiletý bratr Evžen do dětského pokoje a zachmuřeně prohlásil:

„Řítí se na nás pohroma. Slyšel jsem, jak maminka v kuchyni pláče a stále opakuje: Co budeme dělat? No, co budeme dělat, Josefe? Taková pohroma se na nás řítí!“

Nejmenší, sotva roční Lidunka tomuto šokujícímu sdělení moc pozornosti nevěnovala. Starší pětiletá Anička měla ovšem pohotově vlastní vysvětlení:

„Pohroma, to znamená, že nám shoří stodola, jako loni Volkovům?“

„Nebud' hloupá, Ančo! Máma by přece nemohla dopředu vědět, že bude požár. Nevím, o co jde. Táta mě viděl, že poslouchám za dveřmi, a poslal mě pryč a hrozně se zlobil na mámu, že si nedává pozor, co říká před dětmi.“

Tak jsme pak seděli u petrolejky a přemítali, jaká pohroma by nás asi tak mohla postihnout, až se najednou otevřely dveře a vstoupili otec s maminkou a oba se tvářili moc ustarané a maminka měla od pláče červené oči.

Evžen se v první chvíli lekl, že dostane za to poslouchání za dveřmi, protože to je špiclování a to se nesmí, ale tatínek se posadil na židli a řekl:

„Pojďte všichni sem ke mně, děti, musíme se s vámi o něčem poradit!“

Když jsme se kolem něho usadili a maminka si vzala na klín Lidunku, táta pokračoval:

„Jestlipak byste, děti, chtěly užít si pořádně dobrodružnou, hodně dalekou cestu?“

„Jo! Jo! Chtěli!“ vykřikovali jsme jeden přes druhého.

„A kam pojedeme, tati?“ ptal se Evžen.

„Tak to jsem rád, že nejste žádní strašpytlíci,“ usmál se tatínek a mrknul na mámu. „Pojedeme nejdřív naším povozem do Čeremchova a tam nastoupíme do vlaku a pak pojedeme po železnici daleko, hodně daleko, až za Bajkal.“

Otočil jsem se s rozzářenýma očima na Evžena: „Tak tohle je ta tvoje pohroma, ty srabe?“

Zodpovědný Evžen ale nebyl moc spokojený: „A co moje škola, tati? Paní učitelka by se určitě zlobila, kdybych tak dlouho zmeškal!“

„Budeš se učit s maminkou ve vlaku. Neboj, nebude z tebe nevzdělanec.“

„A kdy se vrátíme?“

Tatínek se podíval na matku a ta to nevydržela a z očí se jí zase začaly kutálet slzy.

„Nevím, hochu, asi za dlouho. Možná za rok, nebo ještě za dýl.“

Několik týdnů vládl na statku neskutečný zmatek. Rodiče třídili a dohadovali se, které věci vzít na cestu a které nechat. Balili do velikých dřevěných beden nádoby a taky mouku, cukr, pytel brambor a sušené houby a taky nějaké ty dětské hračky, a dokonce i mamčin šicí stroj. Bylo to všechno vzrušující a zábavné a já se na tu cestu těšil jako ještě nikdy na nic v životě. Nejdál jsem byl totiž do té doby jen na louce, hned za humny, nebo jsem občas chodíval s maminkou do nedalekého lesíka na houby. Evžen ovšem, ten byl v Čeremchovu už dokonce několikrát s tátou na koňském trhu a já mu tu cestu do velikého města loni na jaře strašlivě záviděl a táta mi slíbil, že letos už mě určitě vezme s sebou taky. A teď najednou taková nečekaná radost!

Z toho nadcházejícího velikého dobrodružství jsem byl celý tak rozjívěný, že jsem rádil a zlobil po celém domě jako černá ruka a musel jsem zřejmě všem docela dost lézt na nervy

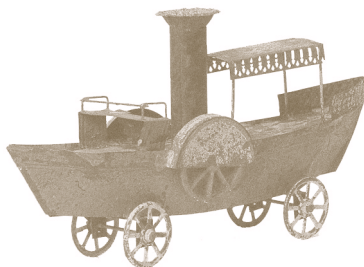
a překážet, a když jsem v dovršení všeho rozbil maminkino zrcadlo, odepnul tatínek řemen a já dostal, co se do mě vešlo.

Maminka se ale na tátu zlobila a křičela, ať mě nechá být, že já za to přece nemůžu, že se Stalin zbláznil, a když mě táta pustil, ještě dodala:

„To rozbité zrcadlo by mě, Josefe, ani tolik nemrzelo, stejně jsem ho tady chtěla nechat. Ale moje maminka vždycky říkávala, že rozbít zrcadlo znamená sedm let neštěstí, a to mě opravdu děsí.“

Poslední večer před odjezdem jsem už nemohl ani oka zamhouřit, jak jsem se těšil, a Evžen s Aničkou taky propadli cestovní horečce. Takže jsme si potmě ještě dlouho do noci povídali a vymýšleli, kam asi pojedeme a co nás tam asi čeká. Jen malé Lidunce bylo to naše dobrodružství lhostejné a s prstíkem v puse sladce spala.

Už od tamtoho prvního večera, od té rodinné porady, mi však vrtalo v hlavě, co to znamenalo, když táta tehdy řekl, že pojedeme po železnici. Rusky se totiž železnici říká „železnaja daroga“, tedy doslova železná cesta, a já v tom našem zapadákově ve svých třech a půl letech ještě nikdy žádný vlak neviděl. Mohl jsem se pochopitelně zeptat bráchy, ale nechtěl jsem se shodit, že jsem hloupý, a tak jsem byl zticha a jen jsem si představoval, jak jedeme s naším povozem místo po kodrcavé úvozové cestě po jakési skvělé cestě ze železa, hladké a lesklé, jako když táta nabrousí kosu.

Železná cesta

„Vstávejte, lenoši! Šup, šup, honem nasnídat! Ze samovaru se dávno kouří a ovesná kaše chladne na stole,“ probudil nás táta ještě za tmy.

Jak jsem se večer těšil, tak teď byla představa, že vylezu ze své vyhráté postýlky a budu se kodrcat bůhví kam a bůhví jak dlouho po nějakých železných cestách, najednou naprosto absurdní a nepředstavitelná. Ale nedalo se nic dělat. Cestovní oblečení bylo vyskládané na židličích kolem našich postelí a máma v komíhavém světle petrolejky už oblékala Lidunku. Dole pod okny bylo slyšet frkání a podupávání koní a hlasy čeledínů, jak nakládají náš majetek na povozy, a za chvíli jsme už nasnídaní, teple oblečení a zabalení do dek seděli na těch povozech taky.

Teprve teď jsem pochopil, že naše cesta bude zřejmě opravdu hodně daleká, když kromě beden, pytlů a různých uzlů se na povozech tyčily stůl a židle a taky matrace a plechová kamínka a celé procesí tří vrchovatě naložených vozů uzavírala naše nejlepší dojnice, hnědobílá kravička Stračena, kterou čeledín Jáša uvázal za vůz, na němž jsme na balících sena a hromadách peřin a polštářů jely my děti. Tatínek ještě zkontroloval, zda je vše správně a bezpečně upevněno, pak se vyhoupl na kozlík prvního vozu, na kterém seděla maminka s Lidunkou, a práskl bičem. „Tak tu buďte s pánem Bohem! Hyjé, koníčci, jedem!“

A celá naše karavana se se skřípěním kol dala do pohybu ven ze vrat, vstříc novému životu, a když jsem se před zatáčkou ohlédl za svým rodným domem, poslední, co jsem viděl, byla děvečka Moťa, jak nám celá uplakaná mává na rozloučenou bílým šátkem, a vedle ní mávalo i několik sousedek, které se taky přišly s námi rozloučit a které jen kroutily hlavami,

proč jenom ten bláznivý Čech opouští tak krásně zavedené hospodářství.

Hornické městečko Čeremchovo nebylo od Ireti příliš vzdálené. Za suchého počasí to byly jen asi dvě hodinky jízdy na koni. Jarním táním rozbahněná úvozová cesta, po které jsme se vydali, naši pouť ovšem protáhla na několik hodin a znamenala pro koně i pro chlapy, tedy sousedy, kteří nám s přesunem pomáhali, úmornou dřinu, když nám kola povozů obtěžkaných veškerým naším majetkem každou chvíli uvízla v nějakém výmolu plném žluté vody a oni museli po kolena v bahně ta kola vyprošťovat.

„Neboj! Brzy už tam budeme a pak pojedeme pěkně hladce po železné cestě!“ utěšoval mě Evžen.

Nás děti i maminku nechával při těch nucených zastávkách tatínek na vozech a já jsem se celý třásl nedočkavostí a nejraději bych taky seskočil a pomáhal vyprošťovat, jen abych už konečně spatřil tu nádhernou železnou cestu.

Očekávání železnice bylo pro mě tak vzrušující, že mě nechal chladným dokonce i ty krásně barevné dřevěné domy a zlaté kupole kostelů se zvonnicemi, které jsme míjeli, když naše povozy vjely do Čeremchova. Nic z toho jsem nevnímal a jen jsem se vykláněl z vozu a díval se na zem v očekávání, kdy vjedeme konečně na tu železnou cestu.

K mému velikému zklamání ovšem silnice pod našimi koly sice již nebyla tak rozbahněná, ale stále to byla jen samá hlína.

„Co tam pořád vyhlížíš na tý zemi, Slávku?“ pozastavil se nad mým podivným chováním brácha.

„Číhám, kdy už konečně pojedeme po železný cestě!“

Brácha se rozesmál.

„Ty troubo jeden! Po železnici přece pojedeme vlakem, a ne na voze. Koukej, támhle už je nádraží a tam ta černá železná

obluda, co se z ní kouří, to je lokomotiva. Ta nás potáhne po té železnici místo koní.“

„Dyť já vím,“ zabručel jsem zahanbeně a přestal sledovat kola vozu.

Když jsme dorazili k nádraží, začal zase shon a pobíhání a překládání našeho majetku do vagónu.

„Nepleťte se tu pod nohy, děti! Mohl bys je vzít někam kousek stranou, Evžene?“ zlobila se maminka, když o mě už potřeťi zakopla.

Poodešli jsme kus za nádraží a vtom jsem tu železnou cestu konečně spatřil. Koleje na zčernalých pražcích neměly ale s mou představou ani v nejmenším nic společného. Zato lokomotiva, co na kolejích stála, to bylo něco! Setkání s tím obrovským parním strojem ve mně zanechalo hluboký dojem a vykompenzovalo i to zklamání z vysněné železnice.

Několik hodin ještě trvalo, než bylo všechno naloženo a rozmístěno v nákladním vagónu (těpluše), který otec odkoupil od ředitelství státních drah. Táta s čeledínem Jášou pak zbouchali na místě palandy na spaní i ohrádku pro Stračenu, která měla následující týdny sdílet s námi jeden prostor. Tu chuděru pak museli za rohy násilím táhnout a tlačit po dřevěném můstku do vagónu a ona nechtěla, vzpírala se a žalostně bučela. A já měl najednou dočista stejný pocit jako ta kravička a všechno moje nadšení bylo v trapu. Vůbec se mi do té těplušky nechtělo a nejraději bych býval skočil na vůz k Jášovi a vrátil se s ním domů do Ireti.

To ale pochopitelně nešlo, a tak si ještě tatínek na rozloučnou připil s Jášou a sousedy, co nás doprovázeli, hltém pálenky, kterou nechal ve flašce kolovat, a oni pak práskli do koní a odjeli.

A já se musel nechat, pomalu jako ta Stračena, nacpat tatínkem do toho nehostinného vagónu, který se měl stát teď na nějakou dobu naším domovem.

Když ale maminka všechno urovnala, rozestavila stůl a židle, zametla seno, zatopila v kamínkách a ohřála včerejší guláš,

bylo v tom dobytčáku, zařízeném důvěrně známým nábytkem, nakonec i docela útulno a utahaný po tom náročném dni jsem si nacpal břicho a svalil se na palandu vedle Aničky a Evžena a nakonec jsem zaspal i ten slavný okamžik, kdy se naše těpluška tažená železným ořem, ze kterého létaly jiskry a svištěla pára, dala do pohybu.

Šštatata ratatata, hůůůůůůůů... probudilo mě už za tmy. Postel se se mnou houpala a drncala a v první chvíli jsem vůbec nechápal, co se to děje. Pak jsem se ale v té tmě rozkoukal a viděl siluety Aničky a Evžena, jak se rovnou z palandy vleže na břiše dívají ven skrz malé okýnko, umístěné jen pár centimetrů nad palandou.

„Pusťte mě! Já chci taky vidět!“ snažil jsem se mezi ty dva vetřít.

„Nehulákej, vzbudíš Lidunku.“

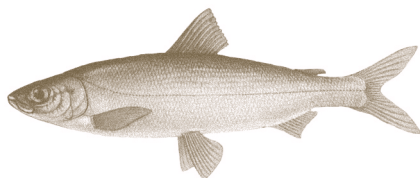
Evžen se posunul a já poprvé spatřil obrázek rychle ubíhající noční krajiny pokryté zbytky sněhu. Spatřil jsem obrázek, kterého jsem se v následujících týdnech a později i měsících a letech nabažil tolik, že jsem si pomalu odvykl žít bez ustavičného

pohupování a klapotu železných kol. A zvykl jsem si i na ten všudypřítomný štiplavý zápach Stračeny, která tu bydlela s námi bez ohledu na ceduli přibitou na dveřích, na které, jak mi sdělil Evžen, bylo napsáno, že těpluška pojme čtyřicet vojáků s výzbrojí, nebo dvacet koní s obsluhou a pící, ale o kravách tam nebylo psáno nic. Pro naši šestičlennou rodinu a jednu krávu tu bylo tedy místa poměrně dost a my děti jsme se naučily hrát si na tomhle omezeném prostoru za jízdy různé hry, jako třeba domino nebo na fanty. A zkoušeli jsme si s bráchou taky házet míčkem, ale když nám uletěl otevřenými dveřmi za jízdy ven, raději jsme pak hráli už jen klidnější hry. Nebo nám maminka dlouhé hodiny předčítala z těch knížek, co jsme s sebou vezli, a pak si stěžovala tátovi, že ji bolí v krku, jak musí překřikovat klapot kol.

Nejvíc si pamatuji na Robinsona Crusoa, ze kterého nám maminka předčítala, když jsme se blížili k Bajkalu. Než jsme tam ale dorazili, zdrželi jsme se strašně dlouho hned kousek za Čeremchovem v Irkutsku.

Mezitím už skončilo krátké sibiřské jaro a nastoupilo parné léto.

Navzdory tomu, že tatínek každý lívanec, který naše Stračena vyprodukovala, ihned nabral na lopatu a vyhodil dveřmi ven a na každé zastávce, kde to šlo, nanosil vodu a podlahu u Stračeny vypucoval, začínalo být soužití s krávou hlavně díky hmyzu, který v hejnech do stojící těplušky nalétával, čím dál méně snesitelné.

Bajkal

Po několika úmorných dnech na slepé koleji v Irkutsku byla naše těpluška konečně připojena k vlakové soupravě a dala se do pohybu. Vyrazili jsme večer a po dlouhé době strávili zase jednou trochu klidnější noc, když ty otravné mouchy a komáry vyhnal průvan ven.

Stejně jsem se ale probudil už za úsvitu a byl jsem to nakonec já, kdo první uviděl ten dlouho očekávaný Bajkal.

„Hurááá, už ho vidím!“ vzbudil jsem svým hurónským pokřikem zbytek osazenstva.

A nikdo mi to kupodivu ani trochu nevyčítal. Všichni se nahrnuli k otevřeným dveřím a kochali se výhledem na tu obrovitánskou vodní plochu, která v mlžném ranním oparu skutečně vypadala, že nemá žádný protější břeh. Náš vláček se ubíral po úbočí kopce, pod námi strmý břeh a mně se při pohledu dolů až lehce točila hlava, takže jsem se raději pevně držel tátovy ruky.

Po poledni jsme zastavili u malé rybářské osady. Normálně v takových zapadákovcích náš vlak nestavěl, ale tady asi zastavoval pravidelně, protože místní trhovci už na nás čekali, nahrnuli se k vlaku a nabízeli ryby. Strojvůdce taky vystoupil a ohlásil dvouhodinovou přestávku, nejen aby si lidé mohli nakoupit, ale hlavně kvůli vodě.

O vodě z Bajkalu se totiž tradovalo, že má zázračnou moc uzdravovat jakékoli neduhy.

Tatínek o tom asi věděl, a proto nikdy, za celou cestu, nevyhodil ani jednu prázdnou lahev. Ty lahve tedy maminka naložila všechny do koše a šlo se k vodě.

Brrr! Ta byla ledová! Slunce sice pražilo už několik dní, ale vnořit se do té ledárny by vyžadovalo určitě víc odvahy, než

měl kdokoli z cestujících. Hltali jsme tedy aspoň všichni, včetně strojvedoucího a topičů, tu zázračnou vodu rovnou z dlaní.

Maminka svěřila Lidunku na starost Evženovi a nabírala vodu do lahví, které spolu s Aničkou ukládala do košíku, a tatínek mezitím nosil v kbelících vodu i pro naši kravičku, takže od té doby oplývalo určitě zázračnou mocí i její mléko.

A jelikož mě si v tu chvíli nikdo moc nevšímal, využil jsem situace a vydal se podél mírně šplouchajícího příboje po kamenitém břehu na průzkum. Neumím dnes odhadnout, jak daleko jsem došel. Možná kilometr, možná jen pár desítek metrů. Obrovské kameny vytvářely na břehu tajemná zákoutí a podněcovaly mou fantazii, takže jsem si mezi nimi hned začal stavět z naplavených klacků chatrč, jako měl Robinson. Připravil jsem si taky ohniště a zrovna jsem se snažil pomocí kamínků vykresat plamen, když vtom k mým uším dolehlo zoufalé maminčino volání:

„Slááávkůůů!“

V první chvíli mě napadla šílená myšlenka, že se neozvu. Že prostě zůstanu schovaný a nechám si ujet tu smradlavou